

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium Rhetoricum

Norimbergae, 1699

Capvt I. De rhetorices natura & constitutione

urn:nbn:de:bsz:31-105401

(b) *Facultas à Peripateticis vocatur disciplina, quæ æque respicit utrumque contrarium, ut Dialectica & Rhetorica. Quemadmodum enim illa instruit Interrogantem & Respondentem, Affirmantem & Negantem; ita hæc Laudantem & Vituperantem, Svadentem & Dissvadentem, Actorem & Reum.*

Quod est Objectum Rhetoricæ?

Res quælibet, quatenus persuaderi ac dicendo exornari potest.

[Nihil enim est, quod non proponere sibi possit Rhetor & Orator ad ornate & copiose explicandum.]

Quis est Finis Rhetoricæ?

Instruere futurum Oratorem, ut eleganter & ad persuadendum accommodate dicere valeat.

Quomodo ergo differunt Rhetor & Orator?

Rhetor est, qui bene dicendi præcepta tradit; Orator autem, qui secundum

Videatur Behmani logica
p. 5. 82.

in Rhetor.

Sine iudicio. Dicitur, si
in id iudicium. Dicitur
quodam san. aut quodammodo

In sumptibus. ut
quodammodo. ut
eius iudicium. ut
quodammodo. ut

ocatur
picit u.
Dialecti.
modum
gantem
nantem
audan-
vaden-
ctorem

ritica?
rfvade.
ere sibi
te & co.

ca?
em, ut
um ac-

Rhetor

ndi præ-
qui se-
cundum

cundum præ
perivadendum
potest.

Quot su

Quinqve :
materiam in
invenire, in
sua verbis ex
nunciare.

Quot sum

Pro quinq
torii totiden
Intellectio,
Elocutio &

[Præter quatuor
preceptis :
toris exem
tele, Voss
tur, quia,
sintam ar
vocat
30, Orator

cundum præcepta illa, ornate & ad
persvadendum accommodate dicere
potest.

Quot sunt Partes Officii

Oratorii?

Quinqve : Thema five Dicendi
materiam intelligere, Argumenta
invenire, inventa disponere, dispo-
sita verbis exornare, exornata pro-
nunciare.

Quot sunt Partes Rhetoricæ?

Pro quinqve Partibus Officii Ora-
torii totidem sunt Partes Rhetoricæ:
Intellectio, Inventio, Dispositio,
Elocutio & Pronunciatio.

[*Priores quatuor* discuntur magis ex libris ac
præceptis; *Pronunciatio* vero e boni Ora-
toris exemplo vivo. *Memoria* ab Aristo-
tele, Vossio, aliisque merito huc omitti-
tur, quia, quæ memoriam juvant, ad di-
stinctam artem pertinent, quæ *Mnemoni-
ca* vocatur. Neque hodie, ut olim in fo-
ro, Oratores omnes memoriter dicunt.]

A 2

Quid

Quid est Intellectio?

Intellectio est, qua Orator ante omnia investigat ac intelligit thematis sui genus, & quæ huc pertinent.

[Hæc Pars Gr. *Σβρσις*, a Junioribus pæne omnibus cum Inventione confunditur; cum tamen hanc ab illa separent tum Ratio, tum Rhetorum quorundam auctoritas. *Ratio*). Quando enim Thema proponitur aut eligitur, intelligere primùm debeo, utrum sit Thema simplex an conjunctum? Utrum Quæstio Finita an Infinita? Ad quod Genus Causarum referenda &c.? Dein demum sequitur Argumentorum Inventio ac Dispositio &c. *Auctoritas*). Ita Partem hanc primam enumerat Sulpitius Victor in Instit. Orator. p. m. 242, scribens: *Causa proposita, primùm intelligere debemus, cujusmodi causa sit; deinde invenire, quæ apta sunt causæ; tum inventa recte & cum ratione disponere.* Et Augustinus in principio Rhetorices: *Oratoris Officium est, proposita quæstione civili, primùm ipsam intelligere, generalis sit an specialis, simplex an conjuncta ex pluribus, absoluta an comparativa?* Deinde cum intellexeris, invenire &c. Hanc etiam Partium Rhetoricarum primam facit Jac. Thomasius in Erotematibus Rhetor.]

Quid

ante
ement.

s pane
dieur;
um Ra-
Stori-
ropo-
m de-
onjun-
afnita?
la &c.?
rum lu-
as.) Ita
ulpius
z. scri-
atelligera
de insti-
genta re-
Augusti-
coris Offi-
primam
peciali,
absoluta
ellexerit,
n Rhetor-
asius in

Quid

des Vorstand ist, wodurch
in einem Honorem die
aufgehört in. Vorstand da
sind Theoretis, und was
hiesig ist.

vis Inuentio i s, inuenit
in rebus argumenta
et, auctoris res probabile
Vim sicut in inuentu

vis Dispositio i s, in rebus
in rebus sunt res probabile
argumenta, nisi nulli
nisi in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile

vis Elocutio i s, in rebus
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile

vis Pronunciatio i s, in rebus
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile
in rebus sunt res probabile

Quid
Inuentio
argumenta,
babilem red

Quid
Dispositio
menta inue
dum parte
ipsamq; ar

Quid
Elocutio
ac dispositio
tiasque exp
syadendum

Quid
Pronunciatio
verborum c
poris mode

Quid est Inventio?

Inventio est, qua Orator invenit argumenta, quæ causam suam probabilem reddant.

Quid est Dispositio?

Dispositio est, qua Orator argumenta inventa recte disponit secundum partes orationis Rhetoricæ, ipsumq; argumentorum ordinem.

Quid est Elocutio?

Elocutio est rerum inventarum ac dispositarum per verba sententiasque expositio elegans, & ad persuadendum idonea.

Quid est Pronunciatio?

Pronunciatio est, ex rerum & verborum dignitate, vocis & corporis moderatio.